Nádory hlavy a krku – slovo úvodem

Jiří Petera
Klinika onkologie a radioterapie, FN Hradec Králové

Onkologie 2012; 6(5): 240

Nádory ORL oblasti představují velmi heterogenní skupinu nádorů s různým biologickým chováním, různým histopatologickým typem a různou prognózou. Nejčastěji, v 90 % případů, se vyskytuje spinocelulární karcinom. Nádory ORL tvoří 1,8 % všech malignit, s vyšším výskytem u mužů. Vyznačují se tendencí k lokálnímu šíření a častým vznikem lokoregionálních metastáz. Uzlinové metastázy bývají přítomny u 50–80 % nemocných v době diagnózy. Vzdálené metastázy jsou relativně vzácné (10–12 %) a vyskytují se nejčastěji v plicích, se zlepšujícími se výsledky lokoregionální léčby však nabývají na významu. Z prognostických faktorů mají nejdůležitější roli rozsah onemocnění (TNM klasifikace), stupeň diferenciace nádoru, věk nemocného, stav jeho výživy a celkový stav.

Léčba nádorů hlavy a krku je komplexní a zahrnuje chirurgickou léčbu, radioterapii, systémovou léčbu, podpůrnou léčbu, plastické a rekonstrukční operace, nutriční podporu, rehabilitaci a bohužel u nevyléčitelných pacientů také léčbu bolesti a jinou symptomatickou léčbu. Výsledky chirurgické a radiační léčby bývají v řadě případů srovnatelné a v rozhodovacím procesu hraje roli řada faktorů, jako je celkový stav pacienta, akutní i pozdní účinky léčby a jejich vliv na kvalitu života pacientů.

Aktuální číslo Onkologie se nepokouší o systematický přehled problematiky nádorů ORL, ale je zaměřeno na pokrok v některých dílčích aspektech diagnostiky a léčby.

Článek MUDr. Davida Kalfeřta se zaměřuje na molekulárně biologické faktory spojené s kancerogenezí a biologií nádorů a jejich klinickému využití jako prognostických či prediktivních faktorů. MUDr. Milan Vošmik se ve své klinické praxi systematicky věnuje problematice ORL nádorů, zejména novým metodám radioterapie v jejich léčbě. Jeho sdělení o technikách a výsledcích radioterapie s modulovanou intenzitou, radioterapii naváděné obrazem, alternativních frakcionačních režimech a kombinované léčbě je určeno především pro lékaře, kteří nejsou specialisty na radioterapii, ale obsahuje řadu informací, které jistě budou užitečné i pro radiační onkology. Brachyterapie bývala pevnou součástí léčby nádorů ORL oblasti jako samostatná léčebná metoda i v kombinaci se zevním ozařováním. O její zavedení v České republice měla zásadní zásluhu MUDr. Hana Stankušová v 80. a 90. letech minulého století. Zájem o brachyterapii na počátku nového tisíciletí poklesl, jednak v důsledku technologického pokroku zevní radioterapie, jednak pro obavy z vedlejších efektů brachyterapie s vysokým dávkovým příkonem. Roli však hraje také malý počet specialistů na tuto náročnou invazivní techniku. V současné době však brachyterapie zažívá opět renezanci, jak jsem se pokusil shrnout ve svém článku.

MUDr. Milan Pála, podobně jako MUDr. Vošmik, rovněž koncentroval svůj zájem na komplexní nechirurgickou léčbu nádorů ORL. Jeho článek podává fundovaný přehled o možnostech systémové léčby, jejich indikacích a další budoucnosti. Autorovy osobní zkušenosti s biologickou léčbou patří k nejbohatším v naší republice.

Doufám, že čtenáři naleznou v předložených článcích některé informace, které mohou považovat za zajímavé a děkuji všem jejich autorům.

prof. MUDr. Jiří Petera, Ph.D.
Klinika onkologie a radioterapie, FN Hradec Králové
Sokolská 581, 500 05 Hradec Králové
petera@fnhk.cz